

1. ELÄINKOKEISSA KÄYTETTÄVIKSI LASKETTAVAT ELÄIMET

Hyväksytty Eläinkoelautakunnan kokouksessa 28.08.2007.

Määritelmiä, suosituksia, ohjeistuksia:

Käytetty eläin: Lain koe-eläintoiminnasta 4 §:n mukaan:

Eläin katsotaan käytetyksi eläinkokeessa, jos se joutuu kärsimään vähintään neulanpistoon verrattavan tuntemuksen verran kipua, tuskaa, kärsimystä tai pysyvää haittaa. Eläinkokeeksi katsotaan myös sellaiset toimet, joiden tarkoituksena tai seurauksena on koe-eläimen syntyminen tilaan tai olosuhteisiin, jotka voivat aiheuttaa sille kipua, tuskaa, kärsimystä tai pysyvää haittaa, samoin terminaalisisä anestesiassa suoritettavat toimenpiteet.

Laki luettelee myös useita poikkeuksia toimenpiteistä, joiden ei katsota olevan eläinkokeita. Näitä ovat esimerkiksi eläinten lopettaminen asetuksen (32/EEO/2006) hyväksymillä menetelmillä, eläinten kiinni ottaminen ja merkitseminen asetuksen hyväksymillä menetelmillä, näytteen otto eläinten terveystarkkailuohjelmaan kuuluvana tai eläimen laadun, ominaisuuden tai käyttökelpoisuuden selvittämiseksi.

Eläinkokeen alkaminen: Eläinkoe alkaa, kun eläintä aletaan valmistella kokeessa käytettäväksi.

Eläinkokeen päättymisen: Koe on eläimen osalta päättynyt, kun havaintojen tekeminen koetta varten elävästä eläimestä on päättynyt.

Eläinkokeen päättymisilmoitus on tehtävä 3 kuukauden kuluessa siitä, kun eläinkoeluvan määrittelemä eläinkoe on päättynyt. Päättymisilmoituksen tekee eläinkoeluvan haltija, ja siinä ilmoitetaan eläinkokeessa tosiasiallisesti käytetyt eläimet.

Käytetyksi eläimeksi ilmoittaminen: Koe-eläinlaitokset ilmoittavat vuosittain laitoksessaan käytetyt eläimet. Eläin katsotaan käytetyksi sen vuoden käytön tilastoinnissa, jolloin koe sen kohdalla on alkanut (EN:n päätöslauselman 27.11.1992 mukaisesti).

Käytetyksi eläimeksi laskeminen eläinkoeluvassa ja eläinten käytön tilastoinneissa:

Eläinkoelupahakemuksessa ilmoitettavaan eläinmäärään lasketaan ne eläimet, joille

1. tehdään sellaisia toimenpiteitä, että neulanpistoon verrattavaa kipua, tuskaa, kärsimys tai pysyvä haitta -raja ylittyy, tai
2. toimenpiteet on muuten lainsäädännössä määritelty eläinkokeeksi.

Eläinmäärät tulee laskea samalla periaatteella eläinkoeluvassa käytettäväksi ilmoitettujen, eläinkokeen päättymisilmoituksessa käytetyiksi ilmoitettujen, ja eläinten käytön vuositilastoinnissa käytetyiksi ilmoitettujen eläinten osalta.

Tutkimusprojekteissa on tavallisesti useita erilaisia osakokeita. Näissä voi olla mukana sellaisia osakokeita, joissa eläimille tehdään ainoastaan toimenpiteitä, joita ei lain mukaan katsota eläinkokeeksi. Tällainenkin eläinten käyttö suositellaan kerrottavaksi lupahakemuksessa kokonaiskuvan saamiseksi. Näiden eläinten käyttöä ei tarvitse laskea mukaan luvan piiriin kuuluviin eläinmääriin. Joissakin tapauksissa on kuitenkin käytännöllistä laskea mukaan sellaisetkin eläimet, joille ei suoriteta toimenpiteitä.

Esimerkki 1: Tutkimukseen voi kuulua kudosten käyttö yhtenä osana tutkimusta, ja nämä eläimet ainoastaan lopetetaan hyväksytyillä menetelmillä. Eläimen lopettaminen asetuksen hyväksymillä menetelmillä ei ole eläinkoe, kun eläimelle ei tehdä mitään muita toimenpiteitä. Tällaista selvästi erillistä eläinten käyttöä tutkimuksessa ei lasketa mukaan luvassa haettavaan eläinmääriin, eikä käytettyihin eläimiin eläinten käyttömääriä raportoidaessa. Koe-eläinkeskuksella tai vastaavalla on oma eläinten käytön ilmoitusmenettely näiden eläinten suhteen.

Esimerkki 2: Tutkimukseen voi kuulua kontrolliryhmiä tai varaeläimiä, joille ei tehdä muita toimenpiteitä lopetuksen lisäksi. Nämä eläimet kuuluvat kiinteästi koeasetteluun, ja kulkevat mukana eläinkokeessa muiden ryhmien rinnalla. Tällaisten eläinten laskeminen mukaan eläinten käyttömääriin ei periaatteessa ole tarpeen. Käytännössä kuitenkin eläinten käytön seurannassa voi olla helpompaa, että nämäkin eläimet kulkevat saman eläinkoelupatunnuksen alla. Tällainen eläinten käyttö voidaan laskea mukaan eläinkoeluvun puitteissa käytetyiksi.

Esimerkki 3: Muuntogeenisten (GM) eläinten luominen ja hyvinvointiongelmia omaavien gm-eläinten ylläpito tarvitsevat eläinkoeluvan. Tällaiseen toimintaan kuuluu paljon normaalieläimiä, joille ei tehdä koetoimenpiteitä. Näitä ovat esimerkiksi normaalikannan urokset, joita paritetaan gm-naaraiden kanssa, tai syntyvät normaaliperimän omaavat eläimet, jotka ainoastaan lopetetaan. Tällaiset eläimet on käytännössä helpointa laskea saman eläinkoeluvan piiriin kuuluviksi.
